

Mozart en het spel met de zombies

Wolfgang Amadeus Mozart was amper 16 toen hij ‘Lucio Silla’ schreef. De Munt blaast het zelden opgevoerde jeugdwerk vakkundig nieuw leven in. Als de perfecte Halloween-opera.

KOEN VAN BOXEM

De ouverture van ‘Lucio Silla’ laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Op een groot videoscherm passeren beelden van grote wereldleiders de revue. Meestal lachend of spelend met hun hond. De Amerikaanse president John F. Kennedy, de grote roerganger uit China Mao, de Russische president Vladimir Poetin. Maar ook Barbie en Ken. De context is nog niet helemaal duidelijk maar wat van de eerste noot wel zeker is: de Duitse regisseur Tobias Kratzer en de Italiaanse dirigent Antonello Manacorda kiezen voor een moderne invulling van ‘Lucio Silla’.

De opera ging in 1772 in Milaan in première. Mozart had het werk in een paar maanden bij elkaar geschreven. Hij was toen amper 16. Lucio Silla is een fictieve Romeinse heerser, al is zijn personage losjes gebaseerd op de echte Romeinse generaal, consul en dictator Lucius Sulla. In de opera is Silla een meedogenloze narcistische dictator die zijn oog heeft laten vallen op Giunia. Zij is de verloofde van senator Cecilio, een van Silla's grootste tegenstanders. De dictator heeft Cecilio verbannen en houdt Giunia in zijn riante villa gevangen. Hij maakt haar wijs dat haar verloofde dood is. Het is enkel nog wachten op het moment dat de vrouw valt voor de charmes van de dictator. Waarom zou ze niet? Silla kan geen reden bedenken waarom ze niet voor hem zou vallen. Desnoods moet het maar kwaadschiks.

Nee is geen optie

Veel actueler kan in het Harvey Weinstein-tijdperk een thema niet zijn. Of je kan het ook omdraaien. Het misbruiken van de macht om vrouwen in bed te krijgen, is een eeuwenoud fenomeen. Wie de almacht heeft, neemt geen vrede met een nee. Toen niet en nu niet.

Regisseur Tobias Kratzer visualiseert de tijdloosheid van het thema op een heel intelligente manier. Hij vervangt het Romeinse paleis door een ronddraaiende hippe villa met twee verdiepingen. De ene keer kijk je binnen in de slaapkamer, de andere keer zie je Silla al dan niet alleen dineren. Tegelijk gebruikt hij de muren van de villa als videoscherm. Toneel en film vloeien organisch in elkaar over en geven de hele opera, die toch een dikke drie uur duurt, een enorme dynamiek en vaart.

Kratzer gaat ver in zijn persoonlijke interpretatie. De dood en het doodsverlangen vormen een belangrijke onderstroom in de opera. Aan de muren van het zwaar beveiligde huis ligt een kerkhof waar Silla's tegenstanders begraven liggen. Giunia's vader bijvoorbeeld. Wanneer het koor klaaglijk zingt dat het tijd wordt dat de dictator wordt verdreven, kruipen de koorleden als heuse

Opgesloten in de villa van de dictator en gadegeslagen door de zombies: Giunia. De Nederlandse sopraan Lenneke Ruiten vertolkt haar schitterend. © B. HULIG

Je hoort in de compositie van Mozart nog de echo's van de barok maar in de verte hoor je eigenlijk ook al rock-'n-roll.

zombies over het podium. Mozart kende Halloween niet, maar hij zou het vast een geweldige vondst hebben gevonden.

Zo mogelijk nog interessanter is de vraag of Mozart door één deur met dirigent Antonello Manacorda zou kunnen. De Italiaanse orkestleider is geen purist. Hij vindt zichzelf een muzikale regisseur die de partituur vrij mag interpreteren, in samenspraak met de echte regisseur. Beide heren schrapten bijvoorbeeld wat in de recitatieven, de gesproken stukken tussen de aria's.

Manacorda ging nog wat verder. ‘Lucio Silla’ mag je een late barokopera noemen. Maar veel barok hoor je niet. Het klavecimbel is ver weggestopt en ook het basso continuo is weinig prominent aanwezig. De adepten van de historische uitvoeringspraktijk zullen daar ongetwijfeld over struikelen. Het publiek zondagmiddag tijdens de première hoegenaamd niet. Waarom zou het ook? Het symfonisch orkest van de Munt werkte zich speels, doorleefd en krachtig

doorheen de partituur. Het is niet te geloven welke grandioze muziek Mozart op zijn 16de al uit zijn mouw schudde. Je hoort in zijn compositie nog de echo's van de barok maar in de verte hoor je eigenlijk ook al rock-'n-roll. Het is maar dat de elektriciteit in 1772 nog niet was uitgevonden, anders had er vast en zeker ergens onderweg een snoeiharde gitaarsolo weerklonken. Mozart had op zijn 16de al de gave om operapersonages via de muziek een grote psychologische diepgang te geven. Hij zou dat talent later in opera's als ‘Don Giovanni’ en ‘Le Nozze di Figaro’ perfectioneren.

Deus ex machina

Hoe modern Mozart ook was, hij bleef wel een kind van zijn tijd. Een barokopera moest en zou een happy end hebben, de befaamde deus ex machina. Met ‘Lucio Silla’ is het niet anders. Aan het eind komt de dictator plots tot inkeer. Hij treedt af en gunt Giunia haar huwelijk met Cecilio. Hoe en waarom, nie-

mand die het weet. Kratzer geeft er wel een interpretatie aan. Hij toont een getornente Silla die op zijn bed naar opgenomen beelden van zichzelf kijkt. Hij verkracht Giunia. Het is het beslissende schokmoment voor de dictator om zijn leven te beteren. Het blijft een onbevredigend einde, maar dat doet niets af aan de magie van de opera.

Silla is niet de ster van productie. Hij kreeg van Mozart slechts twee aria's omdat er lang twijfel was of er wel een geschikte zanger voor de rol kon worden opgetrommeld. Zo ging dat toen. De echte ster is Giunia, in Brussel schitterend vertolkt door de Nederlandse sopraan Lenneke Ruiten. Geen noot, hoe hoog of laag ook, is haar te moeilijk. Ruiten is daarbij ook een geweldige actrice. Mozart had haar vast zien zitten.

‘Lucio Silla’ loopt tot 15 november in De Munt. Voor de meeste voorstellingen zijn er nog kaarten.

Hans Vandekerckhove en de liefde voor zijn vrouw

De Vlaamse schilder Hans Vandekerckhove heeft met de reeks ‘The Christina Paintings’ zijn vrouw vereeuwigd in twaalf grote schilderijen. Ze vatten de intimiteit van het alleen zijn.

KOEN VAN BOXEM

Ze leest de krant. Of ze luistert naar de radio. Of ze kijkt uit het raam. Twaalf keer Christina, de vrouw van Hans Vandekerckhove (60). Huise-lijke taferelen, maar ze hebben ook iets ongemakkelijks. Alsof ze zich door de kijker betrappt voelt. Geen enkele keer kijkt ze de schilder aan. Ze draait het hoofd weg, waardoor de schilderijen een melancholische indruk nalaten. De heldere figuratieve stijl legt de ziel van de vrouw bloot.

Dat was ook de bedoeling van Vandekerckhove. ‘Ik ken mijn echtgenote al 35 jaar. De meeste mensen kennen haar als een kortdane en pragmatische vrouw. Maar ze heeft

Christina. © HANS VANDEKERCKHOVE

ook een meer melancholische en filosofische kant. Die wil ik in de schilderijen tonen. Je kan het de intimiteit van het alleen zijn noemen.’

Vandekerckhove kwam op het idee voor de reeks toen hij de tentoonstelling over Rik Wouters vorig jaar in het Modemuseum in Antwerpen zag. ‘Christina is mijn Nel, de muze van Wouters. In januari ben ik aan de reeks begonnen. Ik zette 14 doeken tegelijk op. Twee zijn uiteindelijk niet afgeraakt omdat ik er niet tevreden over was. In september was de serie klaar.’

De schilderijen bevatten kleine elementen uit het leven van het echtpaar. ‘Haar eerste radio. Of een postkaart van Matisse en een reproductie van Van Gogh. Twee van haar lievelingsschilders.’ De prijs van de werken ligt tussen 10.000 en 15.000 euro, afhankelijk van het formaat.

‘The Christina Paintings’ loopt tot 2 december in NK Gallery, Museumstraat 35, Antwerpen.

EXPO

Kunsthall Rotterdam toont overzicht Paul Delvaux

In de Kunsthall in Rotterdam opent morgen een grote overzichtstentoonstelling van Paul Delvaux (1897-1994). De schilder is vooral beroemd om zijn mysterieuze vrouwelijke naaktfiguren, macabere skeletten, en treinen en stations in een droomdecor. De overzichtstentoonstelling laat 90 werken zien van Delvaux: zowel schilderijen als tekeningen en aquarellen. Stuk voor stuk voorbeelden van zijn gevarieerde oeuvre, waarin de invloed van andere kunstenaars-vrienden als James Ensor, Constant Permeke, Gustave De Smet, René Margritte en Giorgio De Chirico terug te vinden is. Delvaux staat bekend om zijn karakteristieke en mysterieuze beeldtaal, waarin elementen uit verschillende kunststromingen als het expressionisme, het symbolisme en het surrealisme samenkomen.

SCHILDERKUNST

Website Lam Gods krijgt update na restauratie

De Getty Foundation en het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) hebben gisteren de vernieuwde website ‘Closer to Van Eyck’ voorgesteld. Het gaat om een update van de site over Het Lam Gods van Jan en Hubert Van Eyck. De site toont nieuwe beelden van het kunstwerk tijdens verschillende stadia van de restauratie. In drie fases wordt het Lam Gods in het MSK in Gent gerestaureerd. Vorig jaar werd de renovatie van de eerste panelen afgerond. Elke stap van het conservatieproces werd nauwgezet in beeld gebracht aan de hand van state-of-the-art fotografische en wetenschappelijke documentatie. Het veelluik kan online worden bekeken in zichtbaar licht, infrarood, infrarood reflectografie en radiografie.

www.closertovaneyck.be